

Ministerie van Economische Zaken

Aan
Gemeente Bergen
t.a.v. de heer H. Hafkamp
Postbus 175
1860 AD BERGEN

Gemeente Bergen	
Ingekomen:	
25 JUN 2009	
Post nr. 0908378	Kopie aan

GGUR

moda

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
24 JUNI 2009	0905598	ET/EM / 9112139	

Onderwerp

Reactie op brief gemeente Bergen omtrent zorgen over de risico's gasopslag Bergermeer

Geachte heer Hafkamp,

Dank u voor uw brief van 16 april jl. waarin u aan geeft wat de zorgen van de gemeente Bergen zijn omtrent het Bergermeer opslag plan van TAQA. U geeft aan dat het draagvlak voor gasopslag bij Bergermeer af neemt door de ernstige zorgen die men heeft over de mogelijke bevingsgevaaren van het veld. In deze brief wil ik u op de hoogte stellen van stappen die genomen zullen worden om deze zorgen weg te nemen.

Er is ruime ervaring opgedaan met het afwisselend injecteren en produceren in andere gasopslagvelden; zowel in Nederland, als op andere plaatsen in de wereld. De lange termijn effecten van het altemerend injecteren en produceren op de stabiliteit van het reservoirgesteente laten zich moeilijk voorspellen. Voor zover mij bekend is echter nergens geconstateerd, dat dit cyclische proces het reservoirgesteente dusdanig instabiel heeft gemaakt, dat er sterkere aardbevingen ontstonden dan in de productiefase.

Dat neemt niet weg, dat het verstandig is om voorzorgmaatregelen te nemen. TNO heeft enkele maatregelen aanbevolen:

- Het positioneren van (nieuwe) boorputten op voldoende afstand van breukzones in het gasveld;
- Het minimaliseren van temperatuureffecten bij het inbrengen van het kussengas;
- Het meten van de sterkte van het reservoirgesteente (minifrac, leak-off tests);
- Het monitoren van drukken, temperaturen en seismische events in het reservoir.

Ik zal er op toezien, dat TAQA deze voorzorgmaatregelen uitvoert. Als er, ondanks deze maatregelen, onverwachte bodembewegingseffecten optreden, die significante schade veroorzaken of kunnen

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 30

Doorkiesnummer
(070) 379 65 89

Telefax
(070) 379 7841

Hoofdkantoor
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11
Telefax (070) 347 40 81
Email ezpost@minez.nl
Website www.minez.nl

Behandeld door
mw. drs. C.P. de Zwaan

Verzoek bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

veroorzaken, dan heeft de Inspecteur-Generaal der Mijnen de bevoegdheid om aan TAQA maatregelen voor te schrijven om (verdere) schade te voorkomen. Deze bevoegdheid is vastgelegd in de Mijnbouwwet, artikel 50.

U dringt er op aan om een omgekeerde bewijslast in te stellen voor schade. Daarvan kan echter geen sprake zijn. Bij de totstandkoming van de mijnbouwwet is over het onderwerp 'omkering van de bewijslast' uitvoerig gedebatteerd. De conclusie van dat debat was, dat omkering van de bewijslast niet aan de orde is, omdat er in de mijnbouwwet voor de burger voldoende waarborg is voor een goede afwikkeling van schadeclaims. Zo geldt dat de onderneming die delfstoffen opslaat, aansprakelijk is voor schade die hierdoor ontstaat. Als er schade ontstaat, kan de mijnonderneming aansprakelijk gesteld worden. Deze zal dan laten onderzoeken of er verband bestaat tussen haar werkzaamheden en de schade.

Indien de gedupeerde het niet eens is met de afhandeling van de schadeclaim door de mijnonderneming, dan kan de onafhankelijke Technische commissie bodembeweging (Tcbb) ingeschakeld worden. Daarna beslist de Tcbb of opnieuw een technisch onderzoek wordt ingesteld; zij kan hiervoor een onderzoeksbureau inschakelen. Dit advies van de cie MER is tevens de basis geweest voor het rijksinpassingsplan dat u na de zomer voor een Bro overleg ontvangt.

U dringt aan op een nader onafhankelijk onderzoek naar de kans op bevingen en de grootte van effecten en optredende schade bij een optredende beving. De argumentatie daarvoor is mij niet geheel duidelijk. Ik beschouw TNO als een gezaghebbend instituut, dat een goed rapport over de aardbevingsaspecten van de gasopslag heeft gemaakt. Uit het toetsingsadvies van de Commissie MER over de Bergermeer Gas Storage leid ik af, dat de Commissie eveneens waardering heeft voor het rapport van TNO. Een nieuw onafhankelijk onderzoek ligt dan ook niet voor de hand. Ik zou het op prijs stellen als u tijdens het voorgenomen overleg met de minister op 9 juli aanstaande wilt aangeven welke aspecten naar uw mening onvoldoende onderzocht zijn.

U stelt ook nog de vraag of er geen ander veld in Nederland is dat voor gasopslag gebruikt kan worden. De keuze van een gasveld voor gasopslag wordt bepaald door een aantal factoren: de eigenschappen van het reservoirgesteente, het beschikbare opslagvolume, fase van gasproductie uit het reservoir, de geografische positie, en de functie van de gasopslag (peakshaving, markt). Op basis van de specificatie voor elk van deze factoren heeft TAQA bepaald dat het gasveld Bergermee zeer geschikt is voor gasopslag ten behoeve van de Nederlandse voorzieningszekerheid. Er zijn nog heel veel andere gasvelden in Nederland, zowel op het vasteland als op het continentaal plat, maar die voldoen, voor zover nu bekend, niet aan deze eisen.

Mochten er nog vragen resten dan kunnen wij die bespreken tijdens uw bezoek op 9 juli aanstaande. Ik hoop u hierbij voldoende te hebben ingelicht.

De Minister van Economische Zaken,
namens deze:

Dr. J.C. De Groot
Directeur Energiemarkt